

Kritik mot en rådman vid Gävle tingsrätt för utformningen av en brottmålsdom

Beslutet i korthet: I en brottmålsdom redovisade Gävle tingsrätt målsägandens skadeståndsyrkanden genom hänvisning till en 20-sidig bilaga. JO konstaterar att bilagan innehåller så mycket onödig information att det är svårt att läsa ut vad som är föremål för domstolens prövning och att domen alltså är utformad på ett sätt som strider mot regleringen i 30 kap. 5 § rättegångsbalken. Dessutom finns det i den onödiga informationen integritetskänsliga uppgifter om målsäganden som på detta sätt helt i onödan spritts till dem som tagit del av domen. Den ansvariga domaren får kritik.

Initiativet

I samband med JO:s inspektion av Gävle tingsrätt den 21–23 april 2015 uppmärksammades utformningen av en brottmålsdom (B 1273-14). Genom domen dömde tingsrätten den tilltalade för ett rån i en butik och förpliktade honom att betala skadestånd till en anställd i butiken för kränkning, sveda och värk samt kostnader. Till domen hade fogats fakturor, diverse intyg, kvitton, läkarintyg, utdrag ur medicinska journaler samt kurvor över EKG-mätningar.

Jag beslutade att ta upp utformningen av domen i skadeståndsdelen till utredning i ett särskilt ärende.

Utredning

Gävle tingsrätt uppmanades att lämna upplysningar om och yttra sig över relevansen av de bilagda handlingarna till domen i mål B 1273-14. Domstolen skulle vidare redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Tingsrätten (lagmannen AA) gav in ett yttrande till vilket synpunkter från rådmannen BB fogades.

AA anförde följande:

Jag kan konstatera att det helt klart var olämpligt att till domen bifoga bilagorna till skadeståndsanspråket. Misstaget har sin grund i tekniken. När handlingen inkom skannades den in i sin helhet och när man sedan bifogade skadeståndsyrkandet i VERA som bilaga kom samtliga handlingar med.

Självfallet borde domen och dess bilagor ha granskats med bättre eftertanke vid undertecknande och expediering. Tingsrätten har nu sett över sina rutiner vid inskanning och att det görs med bättre omdöme och urskillning.

BB anförde följande:

För det första är jag lika frågande som justitieombudsmannen varför bilagorna finns med i domen. Under alla förhållanden har jag inte medvetet sanktionerat detta. Jag har aldrig sett bilagorna. Jag har aldrig innan den aktuella domen, eller efter den aktuella domen, sanktionerat något dylikt i något mål.

Det normala förfarande är att domen, inklusive bilagor, genomgår granskning och om det är lämpligt att bilägga dokument eller inte. Självklart är det inte lämpligt att bilägga de av JO omnämnda dokumenten. Varför de är bilagda har jag faktiskt inte något kunskapssvar på. Det är närmast obegripligt hur de hamnat där och jag kan endast, med mer eller mindre välgrundade, spekulationer lämna upplysningar i saken.

Vad som upptäckts visar emellertid vikten av väl utarbetade rutiner mellan befattningshavare, notarien (eller motsvarande) och kansliet för undvikande av dylika misstag. Sådana upparbetade rutiner finns enligt min uppfattning vid domstolen men kan av naturliga, inte desto mindre tråkiga, skäl och av mer eller mindre medvetna eller omedvetna orsaker frångås vid tillfälliga arbetsanhopningar eller, som i detta fall, att en sommarnotarie tjänstgjort som protokollförare. Självklart är det jag som befattningshavare som ensam har ansvaret för att de ifrågasatta bilagorna inte biläggs domen.

För egen del kan jag tillstå att JO:s upptäckt tveklöst inneburit en tankeställare och jag har nu för vana att aldrig underteckna en dom innan den är färdig för expediering och att den således inte går från notarie (eller motsvarande) för expediering utan att jag ser domen i sitt slutgiltiga skick först.

Bedömning

I en brottmålsdom ska bl.a. parternas yrkanden samt de omständigheter som dessa grundas på anges (30 kap. 5 § första stycket 4 rättegångsbalken, RB). Det är ganska vanligt att tingsrätterna redovisar yrkanden och åberopanden genom att hänvisa till bilagor som fogas till domen. En förutsättning för att en sådan metod ska uppfylla lagens krav är förstås att bilagorna verkligen innehåller en begriplig redogörelse för yrkandena och åberopandena (se JO 2015/16 s. 79). Kravet på begriplighet innebär inte bara att yrkandena och åberopandena ska kunna utläsas av de bilagor som fogas till domen. Det krävs också att bilagorna inte innehåller onödigt information som gör domen oöverskådlig och svårläst. För mycket information kan göra det svårt för läsaren att uppfatta den redogörelse för yrkanden och åberopanden som obligatoriskt ska framgå av domen.

I det brottmål som avgjordes genom tingsrättens dom hade målsäganden lämnat in en skrift med sitt skadeståndsyrkande till domstolen. Hon yrkade skadestånd för kränkning samt sveda och värk och diverse kostnader som bl.a. avsåg resor till sjukhus. Till skriften var fogat två fakturor från Landstinget Gävleborg, ett intyg om inkomstbortfall från Konsum Gävleborg, två parkeringskvitton, ett kvitto för en resa med kollektivtrafik, ett intyg från en kurator, ett läkarintyg, journalhandlingar från sjukvården, fem sidor diagram (sannolikt efter EKG-mätningar) och en sammanställning av resultatet (hjärtfrekvens m.m.) efter

arbetsprover. Sammanlagt omfattade skriften och bilagorna 20 sidor. Dessa 20 sidor är fogade som en bilaga till tingsrättens dom och i den skrivna domen hänvisas till denna bilaga. Enligt min mening innehåller bilagan så mycket onödig information att det är svårt för läsaren att läsa ut vad som är föremål för domstolens prövning. Domen är alltså utformad på ett sätt som strider mot regleringen i 30 kap. 5 § RB. Härtill kommer att det i den onödiga informationen finns integritetskänslig information om målsäganden som på detta sätt helt i onödan spritts till dem som tagit del av domen.

BB var ansvarig för domen och förtjänar kritik.

Ärendet avslutas.